

Przedmiotowy Zasady Oceniania
Edukacja dla Bezpieczeństwa Szkoła Branżowa
– wymagania na poszczególne oceny

Lp.	Ocena	Wymagania
1.	celujący	Uczeń: 1. zdobył wiedzę i umiejętności przewidziane w podstawie programowej, 2. potrafi zainicjować dyskusję, 3. dzieli się z klasą swoją wiedzą i umiejętnościami, 4. potrafi argumentować, 5. wykazuje się aktywnością w czasie zajęć, 6. osiąga sukcesy w konkursach, olimpiadach, turniejach, 7. potrafi zastosować wiedzę i umiejętności w sytuacjach nietypowych, 8. inicjuje działania na rzecz klasy, szkoły, środowiska lokalnego.
2.	bardzo dobry	1. opanował pełny zakres wiedzy i umiejętności przewidziany w podstawie programowej, 2. wykorzystuje wiedzę z innych dziedzin do rozwiązywania sytuacji problemowych, 3. korzysta z różnych źródeł informacji, 4. potrafi samodzielnie rozwiązać sytuacje problemowe przedstawione przez nauczyciela, 5. wykazuje się aktywnością na zajęciach, 6. uczestniczy w zajęciach pozalekcyjnych, 7. bezbłędnie przedstawia algorytmy postępowania w różnorodnych sytuacjach, 8. właściwie korzysta ze sprzętu niezbędnego do realizacji zajęć, 9. aktywnie włącza się w akcje charytatywne, wolontariat itp., 10. umie kierować działaniami grupy rówieśników.
3.	dobry	1. opanował materiał podstawy programowej w stopniu zadowalającym, 2. wykorzystuje różne źródła informacji,

		3. poprawnie określa związki przyczynowo - skutkowe, 4. aktywnie uczestniczy w zajęciach, 5. wykonuje wybrane zadania dodatkowe, 6. poprawnie wymienia zasady postępowania w sytuacjach zagrożenia, 7. samodzielnie realizuje zadania powierzone przez nauczyciela.
4.	dostateczny	1. częściowo opanował podstawowe wiadomości i umiejętności umożliwiające podjęcie niezbędnych działań ratunkowych, 2. z pomocą nauczyciela wykonuje proste zadania.
5.	dopuszczający	1. ma znaczne braki w wiedzy i umiejętnościach przewidzianych w podstawie programowej, jednak nie przekreślają one możliwości dalszego kształcenia się, 2. potrafi z pomocą nauczyciela wykonać zadania o niewielkim stopniu trudności, 3. pracuje niesystematycznie, 4. nie wykonuje systematycznie zadań domowych.
6.	niedostateczny	1. nie opanował wiedzy i umiejętności niezbędnych do dalszego kształcenia, 2. nie potrafi rozwiązać zadania nawet z pomocą nauczyciela, 3. pracuje niesystematycznie, 4. nie wykonuje zadań domowych, 5. nie wykazuje zainteresowania przedmiotem.

1. Metody sprawdzania osiągnięć ucznia

- **Sprawdzian, test** – obejmują partię materiału z określonego działu. Powinny być zapowiedziane z tygodniowym wyprzedzeniem. Przed rozpoczęciem sprawdzianu uczniowie powinni znać jego punktację, zgodnie z procentowymi kryteriami. Sprawdzone prace uczniowie powinni otrzymać w ciągu dwóch tygodni.
- **Kartkówka** – obejmuje materiał z trzech ostatnich lekcji, nie jest zapowiadana. Nie powinna trwać dłużej niż 15 minut.
- **Odpowiedź ustna** – obejmuje również materiał z trzech ostatnich lekcji.

- **Aktywność na lekcji** – uczniowie mogą otrzymywać „plusy” za aktywność na lekcji. Trzy plusy mogą składać się na ocenę bardzo dobrą lub celującą.
- **Praca w grupach** – ocenianiu podlega trafność argumentów, wkład w pracę grupy, stopień realizacji zadania, umiejętne wykorzystanie pomocy dydaktycznych.
- **Ćwiczenia, sytuacje symulowane** – ocenianiu podlega prezentowanie umiejętności, w szczególności udzielania pierwszej pomocy, rozwiązywania sytuacji problemowych.
- **Prezentacje multimedialne** – uczniowie mogą przygotowywać prezentacje dotyczące treści nauczania.
- **Zeszyt przedmiotowy, zeszyt ćwiczeń** – oceniana jest systematyczność, estetyka oraz zadania domowe.
- **Zajęcia pozalekcyjne** – konkursy, olimpiady, turnieje, koła zainteresowań itp.

2. Uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE)

W wieku szkolnym występują indywidualne różnice pomiędzy uczniami, dotyczy to zarówno uczniów mających trudności w nauce, jak i szczególnie uzdolnionych. Indywidualizacja jest zatem procesem koniecznym, uwzględniającym zdolności, umiejętności i zainteresowania. Uczenie się powinno wykorzystywać i rozwijać możliwości ucznia, a także zapewnić ciągły przyrost kompetencji.

Nauczyciel pracujący z uczniami **ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi:**

1. sprawia, że nauka może być przyjemnością,
2. zna potrzeby uczniów,
3. szanuje poglądy wychowanków,
4. zachęca do samodzielnego myślenia,
5. nagradza osiągnięcia,
6. rozwija zainteresowania,
7. w swojej pracy wykorzystuje różne pomoce dydaktyczne.
8. Dbając o indywidualizację procesu nauczania, należy pamiętać o konieczności dostosowania wymagań dla uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się. Sprawdziany dla nich można realizować w ten sposób, aby np. 60% zadań sprawdzało wiadomości konieczne. Można

również przygotować sprawdziany, kartkówki czy pytania do ustnych odpowiedzi o innym stopniu trudności.

Wszystkich uczniów obowiązują treści podstawy programowej, dlatego też proces indywidualizacji może odbywać się tylko na poziomie doboru metod nauczania i oceniania. Na etapie planowania zajęć trzeba pamiętać, że uczeń zdolny też może być dyslektykiem bądź mieć jakiś inne specyficzne trudności w uczeniu się.

W pracy z **uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi** można wykorzystać następujące propozycje:

- **praca w grupach (3–5 osobowych)** – w grupie znajdują się uczniowie o różnych możliwościach intelektualnych. Przedstawianie wyników pracy grupy można zlecić uczniowi mającemu trudności w nauce. Jeśli zaistnieje taka potrzeba, inni członkowie grupy mogą uzupełniać wypowiedzi. Uczeń taki staje się potrzebny, wzrasta jego poczucie własnej wartości. Podstawową metodą pracy grupowej jest dyskusja nad wspólnie rozwiązywanymi problemami. W toku tej dyskusji uczniowie zdolniejsi pomagają w pracy uczniom mającym trudności w nauce. To pozwala na zmianę postawy tych ostatnich, zaczynają oni się interesować tematyką zajęć oraz osiągać lepsze wyniki w nauce.
- **prowadzenie zajęć na kilku poziomach nauczania** – podział uczniów na grupy, które otrzymują zdania o różnym stopniu trudności.
- **metoda podpowiedzi** – np. wskazanie sposobu rozwiązania analogicznego zadania, pytania naprowadzające.
- przygotowywanie wystaw, inscenizacji, zabaw dydaktycznych, gazetek ściennych itp.
- zadawanie krzyżówek, rebusów, wykreślanek itp.

3. DYSLEKSJA, DYSORTOGRAFIA, DYSGRAFIA

Dysleksja – specyficzne trudności w uczeniu się czytania, którym często towarzyszą trudności w opanowaniu poprawnej pisowni.

Dysortografia – to trudności w opanowaniu poprawnej pisowni, również zasad ortograficznych.

Dysgrafia – zaburzenia strony graficznej pisma.

Wskazówki do pracy z uczniem

1. Stosować zalecenia poradni psychologiczno-pedagogicznej.
2. Dostosować swoje wymagania do faktycznych możliwości ucznia.

3. Stosować częste zachęty i pochwały.
4. Organizować tak pracę w czasie zajęć edukacyjnych, aby zapewnić uczniowi dyslektycznemu osiągnięcie choćby niewielkich sukcesów.
5. Wydłużyć koniecznie czas pracy, np. w czasie pisania sprawdzianów.
6. Nie wymagać czytania głośnego, indywidualnego w obecności klasy.
7. Nie omawiać błędów ucznia przy całej klasie.
8. Nie wymagać czytania na czas.
9. Nie przeciążać ucznia większą ilością pisania i czytania.
10. Nie zwiększać napięć emocjonalnych dziecka dużymi wymaganiami oraz wywoływaniem do tablicy.
11. Nie wrywać ucznia do natychmiastowej odpowiedzi, gdyż może on mieć trudności z szybkim przypomnieniem sobie wiadomości.
12. Czekać cierpliwie, aż uczeń odpowie. Jeśli nawet jego odpowiedź jest niepoprawna, to przy pomocy dodatkowych pytań należy pomóc uczniowi w udzieleniu oczekiwanej odpowiedzi.
13. Stwarzać uczniowi możliwości pisania na komputerze lub drukowanymi literami.
14. Stosować dodatkowe instrukcje, dzielić instrukcje na mniejsze części, kilkakrotnie je powtarzać.

Ocenianie

1. Przy ocenianiu należy uwzględnić wolne tempo pracy ucznia.
2. Nie omawiać na forum klasy błędów popełnionych przez ucznia.
3. Punktem odniesienia przy wystawianiu oceny nie powinny być wyniki uzyskane przez innych uczniów, ale porównanie osiągnięć dziecka z jego wcześniejszymi dokonaniem.
4. Nie należy oceniać prac pisemnych pod kątem ortografii – zaleca się zaznaczanie błędów i zachęcanie ucznia do samodzielnej pracy nad ich poprawą.
5. Należy stosować ocenę jakościową – opisową, uwzględniającą poziom trudności, a nie średni wymagany poziom.
6. Należy uwzględniać rozbieżności między wymową a pismem.
7. Zaleca się nieocenianie prac pod kątem estetyki i czytelności pisma.
8. Przy ustalaniu oceny należy brać pod uwagę różne czynniki, np. włożony wysiłek.
9. Oceniać osiągnięcia we właściwy sposób. Udzielać pochwały po każdej poprawnej odpowiedzi, natomiast unikać stawiania ocen za odpowiedzi słabe i nie na temat.

10. Należy uznawać fakt przekręcenia nazwy wydarzenia historycznego lub pojęcia.
11. Oceniać wiadomości ucznia głównie na podstawie wypowiedzi ustnych.
12. Nie należy dyskwalifikować prac napisanych nieczytelnie. Uczeń powinien odczytać je nauczycielowi.
13. Uznawać pomyłki związane z orientacją przestrzenną, np. mylenie kierunków na mapie, i dotyczące określenia stron ciała.
14. Przy sprawdzaniu znajomości pojęć wskazane jest stosowanie dodatkowych, naprowadzających pytań.

4. Dyskalkulia

Dyskalkulia – to specyficzne trudności w uczeniu się matematyki.

Wskazówki do pracy z uczniem

1. Pomagać uczniowi w odczytywaniu dłuższych poleceń, w razie konieczności upewnić się, czy uczeń zrozumiał.
2. Zezwolić uczniowi na wykonywanie obliczeń wybranym przez niego sposobem.
3. Przeznaczyć więcej czasu na obliczenia pamięciowe.
4. Zadbać o bardzo dobrą jakość materiałów dla ucznia, np. materiałów kserowanych.

Ocenianie

1. Uznawanie faktu mylenia cyfr: 6 i 9; 3 i 8.
2. Uznawanie trudności związanych z umiejscowieniem danych na osi liczbowej.
3. Zaliczanie zadania, jeśli poprawny jest tok rozumowania, chociaż występują błędy w liczeniu prowadzące do uzyskania nieprawidłowego końcowego wyniku (błędy wynikają z zamiany cyfr).
4. Stworzenie uczniowi możliwości korekty lub stosowania innego rodzaju punktacji w przypadku przestawienia cyfr.

5. Zespół Aspergera

Mianem zespołu Aspergera określa się łagodniejsze przypadki spośród spektrum autyzmu, dotyczące przede wszystkim zaburzeń funkcjonalnych.

Wskazówki do pracy z uczniem

1. Starać się, aby każde zajęcia przebiegały według stałego schematu.
2. Formułować polecenia w sposób jasny, precyzyjny (jeśli trzeba, kilkakrotnie powtórzyć polecenia – czasami indywidualnie konkretnemu uczniowi).

3. Wskazywać rzeczy najważniejsze, najistotniejsze informacje.
4. Stosować więcej informacji i poleceń w formie pisemnej (obrazki, ilustracje), gdyż jest ona łatwiejsza do przyswojenia dla takich uczniów.
5. Podpowiadać i naprowadzać ucznia w czasie odpowiedzi ustnej.
6. Działać zdecydowanie w przypadku niewłaściwej reakcji dziecka – powiedzieć mu, co w danej chwili ma zrobić.
7. Nie pozostawiać ucznia bez pracy, gdyż wtedy może dojść do niepożądanych zachowań.
8. Należy zadbać, aby w otoczeniu ucznia było jak najmniej bodźców rozpraszających (wzrokowych, słuchowych) – na ławce powinny znajdować się tylko przedmioty aktualnie niezbędne do pracy.

Ocenianie

Nie obniżać ocen przedmiotowych i ocen z zachowania z powodu objawów typowych dla zespołu Aspergera.

6. ADHD

ADHD – zaburzenie charakteryzujące się nieadekwatnymi do wieku rozwojowego deficytami uwagi, impulsywnością i nadpobudliwością ruchową, które nie ustępują przez ponad sześć miesięcy, a ich nasilenie powoduje znaczne trudności w funkcjonowaniu w najważniejszych obszarach życia.

Wskazówki do pracy z uczniem

1. Dostosować, na podstawie opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej, wymagania edukacyjne do indywidualnych potrzeb edukacyjnych ucznia.
2. Stwarzać warunki do wielokrotnego powtarzania i utrwalania materiału.
3. Udzielać uczniowi nieskomplikowanych instrukcji.
4. Monitorować postępy pracy ucznia i w razie konieczności przywoływać jego uwagę.
5. Akcentować wyraźnie każde nowe polecenie (można wspólnie z uczniami opracować jakiś znak, który będzie sygnałem zwrócenia uwagi na nauczyciela bądź przywołaniem do pracy).
6. Wypracować wspólnie z uczniami różne sposoby sporządzania notatek, np. mapa pojęciowa.
7. Przestrzegać wcześniej ustalonych zasad i konsekwentnie je egzekwować.
8. Stosować częste nagrody i pochwały za przejawy pożądanego zachowania.
9. Stwarzać odpowiednie warunki do pracy (odpowiednio przygotowane miejsce, ograniczenie bodźców rozpraszających uwagę).

10. Zachęcać do dodatkowej aktywności mającej na celu rozładowanie emocji.
11. Ukierunkować nadmierną aktywność ucznia, np. angażując go w przygotowanie sprzętu itp.
12. Demonstrować nowe lub trudne zadania, wykonując czynności z krótkim, jasnym komentarzem.
13. Dostosować czas trwania zadania do możliwości skupienia się ucznia.
14. Zwracać uwagę na staranność pracy wykonywanej przez ucznia, a także na jej ukończenie. Należy zachęcić ucznia, aby powrócił do przerwanej pracy.
15. Należy jasno określić zasady wykonania zadania oraz czas jego ukończenia.
16. Powierzać uczniowi zadania, za których wykonanie będzie się on czuł odpowiedzialny.
17. Wykonywane zadanie nie może przekraczać możliwości ucznia.

Ocenianie

1. Nie obniżać ocen przedmiotowych oraz ocen zachowania z powodu objawów ADHD.
2. Stosować korzystną dla ucznia ocenę opisową, pokazującą mocne i słabe strony jego pracy.
3. Wydłużyć uczniowi czas pisania sprawdzianu, jeśli zaistnieje taka konieczność.

7. Niedosluch

Wskazówki do pracy z uczniem

1. Stosować zasadę stopniowania trudności.
2. Stosować jak najwięcej pomocy wizualnych: tablic, ilustracji.
3. Zapisywać w widocznym miejscu słowa kluczowe, pojęcia (mapa pojęciowa).
4. Pomagać w interpretacji tekstów, a także w ich odczytaniu.
5. Dokonywać wspólnie z uczniami selekcji wiadomości.
6. Przygotowywać notatki zawierające najistotniejsze informacje.
7. Powtarzać najważniejsze wiadomości kilkakrotnie w czasie lekcji.
8. Zapewnić dobre oświetlenie sali i miejsce na wprost nauczyciela – możliwość czytania z ust.
9. Mówiąc do klasy, stawać w pobliżu ucznia.
10. Zwracać się często do ucznia w czasie lekcji, zadawać pytania, aby zwiększyć jego koncentrację w czasie zajęć.

Ocenianie

1. Przygotowywać sprawdziany z mniejszej partii materiału.
2. Uwzględniać wysiłek i zaangażowanie ucznia w proces zdobywania wiedzy i nabywania nowych umiejętności.

3. Dawać uczniowi często informację zwrotną.
4. Ustalić kryteria oceniania uwzględniające występowanie obiektywnych trudności, wynikających z uszkodzenia słuchu i zakładać tolerancyjne podejście w następujących kwestiach:
 - formy argumentowania, uzasadniania, opiniowania z wykorzystaniem środków językowych,
 - budowania logicznej, spójnej struktury tekstów mówionych i pisanych,
 - błędów gramatycznych (składniowych, fleksyjnych i stylistycznych),
 - opanowywania na pamięć większych fragmentów tekstu,
 - posługiwania się mniejszym niż u słyszących rówieśników zasobem leksykalnym,
 - błędów merytorycznych wynikających ze słabego opanowania nowej, specjalistycznej terminologii,
 - umiejętności dostrzegania różnicy między językiem mówionym i pisany,
 - popełniania błędów wynikających z barier w przyswajaniu systemu fonologicznego.

8. Niedowidzenie

Wskazówki do pracy z uczniem

1. Przygotowywać materiały pisane czcionką o odpowiedniej wielkości.
2. Wydłużyć czas przeznaczony na samodzielną pracę z tekstem.
3. Stosować kontrasty kolorystyczne.
4. Udostępniać omawiany obiekt do indywidualnej obserwacji.
5. Opisywać słownie (szczegółowo) obiekty, gdyż uczeń może nie zobaczyć ich istotnych elementów.
6. Zadbać o miejsce blisko nauczyciela, aby uczeń mógł lepiej widzieć i słyszeć.

Ocenianie

1. Brać pod uwagę przede wszystkim aktywność ucznia, wkład pracy, zainteresowanie przedmiotem, systematyczność i pilność, w mniejszym stopniu wiadomości i umiejętności.
2. Bazować przy ustalaniu oceny na mocnych stronach ucznia.
3. Wprowadzić elementy oceniania kształtującego w celu poinformowania ucznia, co już osiągnął, a nad czym jeszcze musi popracować – stosować informację zwrotną.

9. CUKRZYCA

Zalecenia

- zapewnienie odrębnego pomieszczenia do mierzenia poziomu glukozy i podania insuliny,

- stworzenie możliwości zjedzenia posiłku o każdej porze, zgodnie z potrzebami i zaleceniami lekarskimi (uczeń może mieć śniadanie na swoim stoliku),
- możliwość opuszczania sali, konsultacji telefonicznej z rodzicem w sytuacji nieprawidłowych wartości glukozy.

Uczeń zdolny

Zdolni uczniowie szybko się nudzą przy wykonywaniu rutynowych czynności. Wspieranie rozwoju dziecka zdolnego, polega na poszerzaniu programu nauczania oraz indywidualizacji wymagań. Celem indywidualizacji pracy ucznia jest rozwój jego zdolności. Propozycje pracy z uczniem zdolnym:

- wzbogacanie materiału nauczania o nowe zagadnienia tak, by stanowiły dla niego wyzwanie i zachętę do podjęcia wysiłku intelektualnego,
- stosowanie indywidualnego programu nauczania w zakresie przedmiotu będącego obiektem zainteresowań i szczególnych zdolności ucznia,
- przeniesienie ucznia do klasy programowo wyższej, chociaż, jeśli uzdolnienia dotyczą
- wyłącznie jednego przedmiotu, może nie być to uzasadnione,
- umożliwienie udziału w konkursach, olimpiadach, turniejach przedmiotowych,
- przydzielanie dodatkowych zadań,
- nawiązanie współpracy z uczelniami wyższymi i innymi instytucjami mogącymi udzielić wsparcia w zakresie indywidualnego rozwoju ucznia oraz jego uzdolnień,
- ukierunkowanie na zdobywanie nowych wiadomości i umiejętności wykraczających poza podstawę programową.

Należy pamiętać o pewnych odmiennościach w pracy z uczniem zdolnym. Zadaniem nauczyciela jest wychowanie do sukcesu, a zatem kształtowanie samoakceptacji, umiejętności pokonywania trudności, a także akceptacji pewnej odmienności tych wychowanków. Warto zatem zadbać o budowanie prawidłowych relacji z uczniami i jednocześnie przygotowywać dodatkowe materiały oraz opracowania dla tej grupy wychowanków.

Uczniowie zdolni chętnie podejmują wyzwania i szukają nowatorskich rozwiązań. Nauczyciel może stać się przewodnikiem wskazującym wiarygodne źródła informacji i sposób ich wykorzystania. W pracy z takimi uczniami nauczyciel może korzystać z następujących form:

- a) **zajęcia pozalekcyjne** – konkursy, olimpiady, turnieje, koła zainteresowań itp. – poprzez przydzielanie dodatkowych zadań,

- b) **prezentacje multimedialne** – zainteresowani uczniowie mogą przygotować materiały, którymi są szczególnie zainteresowani, wykraczające poza treści nauczania,
- c) **pomoce dydaktyczne** – przygotowanie i przedstawienie na zajęciach – ciekawa forma wymagająca kreatywności ze strony wychowanków,
- d) **asystent nauczyciela** – może służyć pomocą nauczycielowi w realizacji zadań, np. metodami aktywizującymi,
- e) **dotatkowe zadania** – np. przygotowanie ciekawej formy podsumowania tematu, działu (krzyżówki, quizy, rebusy itp.).

Dariusz Nowacki